2.2.2021

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 257/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021 annetun lain muuttamisesta

Autoalan Keskusliiton, Autotuojat ja -teollisuus ry:n ja Suomen Autokierrätyksen yhteinen lausunto hallituksen esityksestä romutuspalkkiosta annetun lain muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä, jolla muutettaisiin joulukuussa voimaan astuneen henkilöautojen romutuspalkkion ehtoja.

Romutuspalkkio on ollut erittäin toivottu elvytystoimenpide automarkkinaan, joka on koronatilanteen takia vielä selvästi jäljessä normaalista kysynnästä. Marraskuussa 2020 hyväksytyn romutuspalkkiolain ehtoja alettiin yllättäen lain voimaantullessa tulkita aiemmista vuosina 2015 ja 2018 toteutetuista romutuspalkkioista poiketen siten, että yhteen uuteen henkilöautoon sallittiin useamman romutuspalkkion käyttö. Autoalalle tämä tulkinta oli yllättävä ja ala ei ollut varautunut ns. nippuhakemusten käsittelyyn ja jättämiseen. Nippuhakemukset aiheuttivat jo joulukuun aikana tilanteita, joissa uuden auton ostaja tilasi auton aikeissaan maksaa se kokonaan romutuspalkkioilla.

Kannatamme lain ehtojen muuttamista hallituksen esityksessä esitetyllä tavalla. Kymmenien romutuspalkkioiden niputtaminen mahdollistaa yksittäisille kuluttajille kohtuuttoman suuren valtionavun ja samalla romutuspalkkion budjetista suhteettoman suuri osuus kuluisi ns. nippuhakemusten palkkioihin.

Liikenne- ja viestintäministeriö tiedotti lakimuutoksen valmistelusta ja lakiin tulevasta siirtymäajasta 14.1.2021. Lakiin ehdotettu siirtymäaika on erittäin tärkeä, jotta lain tulkinnassa tapahtuneet muutokset eivät aiheuttaisi kohtuutonta taloudellista haittaa kotitalouksille ja autoalalle. Siirtymäajan perusteella lain aiempaa tulkintaa noudatettaisiin niissä hakemuksissa, jotka on jätetty ennen lakimuutoksen voimaantuloa.

Nippuhakemuksensa jättäneet ovat saaneet Liikenne- ja viestintävirasto Traficomista maanantaihin 25.1.2021 asti ohjeistuksen, jonka mukaan romutuspalkkioita voi yhdistää useita yhden uuden auton hankintaan. 25.1.2021 Traficom tiedotti myöntävänsä nippuhakemuksiin vain yhden romutuspalkkion. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että siirtymäaikaa ei tulisi, vaan uutta lain tulkintaa sovellettaisiin takautuvasti romutuspalkkiolain voimaan astumisesta alkaen. Tulkinta on kohtuuton nippuhakemuksen jättäneille, jotka ovat toimineet hakemuksen jättäessään viranomaisen vallitsevien ohjeiden mukaisesti ja tarkistaneet romutuspalkkiokelpoisuuden ennen hakemuksen jättämistä.

Uutta autoa koskevan romutuspalkkiohakemuksen jättäminen edellyttää, että uudesta autosta on tehty tilaussopimus. Tilaussopimuksen yhteydessä auto tilataan tehtaalta tai kotimaan varastosta, jonka jälkeen se siirtyy toimitusketjuun ja saapuu maahantuojan kautta jälleenmyyjälle asiakkaalle luovutettavaksi. Autoliike ei voi peruuttaa tehdas- tai varastotilausta, vaan se sitoutuu tilauksella uuden auton hankintaan. Nippuhakemusten kohteena olevia autoja on myös ehditty jo ensirekisteröidä ja luovuttaa asiakkaalle. Autoliikkeillä on käsissään kymmeniä autokauppoja, joissa uusi auto odottaa luo-

vutusta, mutta romutuspalkkioiden saamisen epävarmuuden takia autoa ei ole voitu luovuttaa asiakkaalle. Tilanteesta aiheutuu merkittäviä taloudellisia haittoja autoliikkeille ja autojaan odottaville kotitalouksille.

Romutuspalkkion hakijana voi olla auton ostaja itse tai vaihtoehtoisesti autoliike on voinut hakea palkkiota ostajan puolesta valtakirjalla. Monet autoliikkeet ovat hakeneet ostajan toiveesta romutuspalkkiota valtakirjalla, koska tällöin romutuspalkkio hyvitetään uuden auton hinnassa asiakkaalle ja auton ostajan ei tarvitse hankkia rahoitusta koko auton hinnalle. Autoliikkeet ovat hakeneet valtakirjalla romutuspalkkioita vain siten, että jokaisen auton romutuspalkkiokelpoisuus on ennen hakemuksen jättämistä tarkistettu Traficomin puhelinneuvonnasta, jotta taloudellista riskiä romutuspalkkion saamatta jäämisestä ei syntyisi. Jokaisessa autoliikkeiden valtakirjalla jättämässä nippuhakemuksessa edellytysten täyttyminen on siis tarkistettu jo ennen hakemuksen jättämistä, koska valtakirjamenettelyssä romutuspalkkiot hyvitetään asiakkaalle kaupanteon yhteydessä.

Mikäli Traficomin 25.1.2021 tekemä tulkinta jäisi voimaan, valtakirjalla tehdyissä nippuhakemuksissa autoliikkeelle jäisi kymmenien tuhansien eurojen osuus auton hinnasta saamatta. Romutuspalkkion myöntämättä jättäminen ei anna autoliikkeelle kiistatonta oikeutta vahingonkorvausmenettelyyn, koska autoliike on toiminut hakijana asiakkaan puolesta valtakirjalla – tosiasiallinen vahingonkorvauksen hakija ja saaja on romutuspalkkion hakija, joka kuitenkin valtakirjamenettelyssä on jo saanut palkkiot autoliikkeeltä hyvityksenä auton hinnassa.

Suurimmassa osassa nippuhakemuksista kauppa ehditään vielä ennen auton luovuttamista purkaa, mutta kaupan purkamisesta aiheutuu luonnollisesti autoalalle huomattavaa taloudellista haittaa. Lisäksi kuluttajille aiheutuisi merkittävä taloudellinen haitta, koska romutuspalkkion takia kotitaloudet ovat ehtineet romuttaa useita sellaisia vanhoja autoja, joilla olisi vielä ollut arvoa käytettyjen autojen markkinassa tai varaosa-autoina.

On tärkeää, että nippuhakemuksista tutkitaan tarkasti mahdolliset väärinkäytökset. Kaikki sellaiset nippuhakemukset tulisi hylätä, joissa ilmenee asiakirjaväärennöksiä. Suurin osa nippuhakemusten jättäneistä on kuitenkin toiminut vilpittömin mielin ja jättänyt hakemuksensa viranomaisen ohjeita tarkasti noudattaen.

On oikea ratkaisu korjata lakiin jäänyt muotoilu siten, että jatkossa romutuspalkkion voisi saada vain kertaalleen yhden auton, pyörän tai joukkoliikennelipun hankintaan. Jotta muuttuneesta tulkinnasta ei aiheutuisi kohtuutonta taloudellista haittaa ja nippuhakemusten oikaisumenettely ei johtaisi lukuisiin oikeudellisiin käsittelyihin, pidämme hallituksen esityksessä olevaa siirtymäaikaa ehdottoman välttämättömänä.

Kunnioittavasti,

Pekka Rissa
toimitusjohtaja, Autoalan Keskusliitto ry

Tero Kallio
toimitusjohtaja, Autotuojat ja -teollisuus ry

Juha Kenraali
toimitusjohtaja, Suomen Autokierrätys Oy